

אוגדן הערכה בית ספרית

הערכה חלופית ומבחן בכתב

סמל שאלון 051283

תשפ"א

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' אמנויות
הפיקוח על הוראת התאטרון

תוכן

2..... תוכן

3..... הערכה בית ספרית – מה ואיך?

4..... הערכה חלופית

10..... בחינה בכתב :

הערכה בית ספרית – מה ואיך?

מטרת ההערכה הבית ספרית בתאטרון היא לזמן לתלמידים התנסות בסוגי הערכה שונים ומגוונים, תוך פיתוח דרכי הבעה מסורתיות (בכתב ובעל-פה) ודרכי הבעה אמנותיות. ההערכה הבית ספרית מאפשרת תהליכי למידה ויצירה מעמיקים ומשמעותיים בהיבט הקוגניטיבי, החברתי והרגשי.

מכלול ההערכה הבית ספרית מורכב משני אופני הערכה:

בחינה בכתב והערכה חלופית

נושאי היחידה	יחידות בתוך דרך ההערכה	מועד ההערכה	דרך ההערכה
<ul style="list-style-type: none"> ז'אנר אחד (קומדיה/טרגדיה) וביטוי במחזה נלמד מאפייני התאטרון התקופתי בו נכתב המחזה הנלמד פרשנות עכשווית למחזה הנלמד תאוריות העוסקות בז'אנר 	<p>1. ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית: קומדיה וטרגדיה</p>	יב' בלבד	<p><u>בחינה בכתב:</u></p> <p>20% מהציון הסופי ב-5 יחידות תאטרון</p> <p>בשנת הלימודים תש"ף ותשפ"א בחינת הבגרות העיונית כוללת שלושה פרקים:</p> <p>על התלמיד לענות על ארבע שאלות בלבד (ערך כל שאלה 25 נקודות) חובה לענות על שאלות לפחות משני פרקים שונים. התלמידים בוחרים על איזה פרק הם לא עונים</p> <p>פרק א' – פרק זה הוא חובה. יש לענות לפחות על שאלה אחת, אך לא יותר משתי שאלות</p>
<ul style="list-style-type: none"> מודרניזם מהו? סגנון אחד וביטוי במחזה נלמד¹ 	<p>2. סגנונות המאה ה-20 וה-21</p>		
<ul style="list-style-type: none"> קריאה פרשנית במחזה ישראלי אחד 	<p>3. דרמה עברית ותאטרון ישראלי</p>		
<ul style="list-style-type: none"> מהו תאטרון קריאה פרשנית של טקסט תאטרוני אחד (ממחזה להצגה) צפייה פרשנית בהצגות 	<p>1. שפת התאטרון 10%</p>	י' – יב'	<p><u>הערכה חלופית מטלות ביצוע:</u></p> <p>30% מהציון הסופי ב-5 יחידות תאטרון</p> <p>בשנת הלימודים תשפ"א מומלץ מאוד לקיים 2-3 מטלות ביצוע או עבודת חקר – במהלך 3 שנים</p>
<ul style="list-style-type: none"> ז'אנר שני וביטוי במחזה נלמד מאפייני התאטרון התקופתי בו נכתב המחזה הנלמד פרשנות עכשווית למחזה הנלמד תאוריות העוסקות בז'אנר 	<p>2. ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית: קומדיה או טרגדיה 10%</p>		
<ul style="list-style-type: none"> סגנון שני וביטוי במחזה נלמד² קריאה פרשנית במחזה ישראלי שני 	<p>3. סגנונות המאה ה-20 וה-21 – 5% דרמה עברית ותאטרון ישראלי- 5%</p>		

¹ במקרה של הוראת הסגנון הפוסטמודרני יש ללמד את ביטוי ב-2 מופעים

² במקרה של הוראת הסגנון הפוסטמודרני יש ללמד את ביטוי ב-2 מופעים

--	--	--	--

הערכה חלופית

(30% מסך הציון הסופי ב-5 יחידות תאטרון)

מהי הערכה חלופית?

הערכה חלופית הינה הערכה שמציעה דרכים לא מסורתיות להעריך למידה, תוך שימת דגש רב יותר על תהליך הלמידה, מאשר ההערכה המסורתית. הערכה חלופית חייבת לבחון בהלימה לנושאים השונים של היחידות (שפת התאטרון, ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית וסגנונות בתאטרון המאה ה-20 וה-21 ודרמה עברת ותאטרון ישראלי) בתוכנית הלימודים.

על מנת ליצור שפה משותפת וסטנדרטים אחידים בהערכה חלופית ועל מנת להכין את התלמידים לקראת תהליך העבודה ביב' ההפקה על פי תפיסת ה-PBL, מומלץ מאוד לקיים את פרויקטים על פי המודלים הבאים:

• מטלת ביצוע או

• עבודת חקר - עבודה כתובה הכוללת חלק הצגתי או שאינה כוללת חלק הצגתי

שתי חלופות אלה מתבססות על עקרונות החקר. הן מתאימות ליחידות הלימוד המוערכות בהערכה חלופית (30%). שתי החלופות מאופיינות על ידי הבניית ידע באמצעות חיפוש של פתרונות לבעיות או שאלות, ומשלבות הוראה מפורשת של אסטרטגיות חשיבה וחקר.

במסגרת החלופות הללו ניתן לזמן פרויקטים כמו: יצירת תכניה, עיצוב תלבושות, עיצוב מאקט, עיצוב סאונד, העלאת סצנות, יצירת קדימון (טריילר), כתיבת ראיון, כתיבת כתבה, הפקת עיתון, בניית תכנית תאורה.

בשנת תשפ"א מומלץ לקיים שניים עד שלושה פרויקטים במהלך 3 שנים

מועד ביצוע הערכה חלופית

אירועי הערכה חלופית יכולים להתבצע בכל שלב במהלך 3 שנות הלימודים במגמת התאטרון ובתאום עם הנהלת בית הספר.

בחירת התכנים והנושאים

- בחירת ההצגות והמחזות תיעשה על ידי רכז/ת לימודי התאטרון
- בחירת חומרי העיון תיעשה מתוך רשימת הספרים בתכנית הלימודים
- ניתן לוודא התאמתו של מחזה/הצגה לסגנון/סוגה על ידי פניה למפמ"ר תאטרון או למדריכה/ארצית באמצעות הדואר האלקטרוני
- אירועי הערכה חלופית בית ספרית לא יכללו תכנים עליהם נבחנים התלמידים בבחינת ההפקה או מחזות והצגות עליהם יבחנו בבחינה בכתב.

- כל הערכה חלופית תהיה מלווה בכתיבה של עבודה המתייחסת להיבטים תאורטיים ולמחזה הנלמד

מחווניים להערכה החלופית

יש ליידע (ניתן גם לשתף) את התלמידים ברכיבי ההערכה ולצורך כך יש לתכנן ולהציג את המחווניים בפני התלמידים לפני תחילת הלמידה.

מחווני יתייחס ל 3 רכיבים:

1. התהליך ביצוע עבודת חקר / מטלת ביצוע

- קריאת מחזה
- איתור והערכת מקורות מידע מגוונים
- כתיבת החלק התאורטי בהתייחס לשאלה
- תכנון וביצוע הפרויקט המעשי (דיאלוג/ מונולוג/ בניית מקט/ בניית פס קול/ תכנון וביצוע תלבושת/ כתיבת תכנייה

תהליך הלמידה (מיומנויות חשיבה, מיומנויות למידה ומיומנויות בינאישיות):

האם התלמיד מכיר את גוף הידע הנבחן (מחזה, הצגה, מאמר), מתוך שינון בסיסי של החומר או קריאה בסיסית של המחזה. רמה זו יכולה לכלול היגדים כגון: התלמיד הכיר את מיתוס הצבר, התלמיד ציטט את הגדרת התאטרון, התלמיד מכיר את רשימת הדמויות במחזה, התלמיד ציין את סגנון המחזה. ברמה זו נבדק הידע של התלמיד. לדוגמה: התלמיד ציין את מעוררי הצחוק על-פי ברגסון.

2. התוצר – יישום הלמידה ברמת הידע, המיומנות וההרגלים:

התלמיד יודע ליישם את החומר התיאורטי שלמד במחזה/בהצגה שהוא לומד/צופה ומפגין את היישום בתוצר. **המיומנויות** שהתלמיד יפגין: **יישום, השוואה, הצגה, שחזור, הדגמה**. לדוגמה: התלמיד עשה שימוש במעורר הצחוק: (הישנות חזרתיות).

3. הצגת הלמידה – רפלקציה אודות תהליך הלמידה, בהתייחס ולידע, מיומנות ביצוע ומיומנויות ייחודיות

לפרויקט ולהרגלים ערכיים ובינאישיים:

התלמיד יכול לנמק ולהסביר את בחירותיו בראייה אישית. התלמיד משקף את מקור פרשנותו, מבין למה יצר אותה, מתייחס לעבודתו בשפה מקצועית, מבין מה הוביל אותו לחשוב כפי שהוא חשב והוא יכול לנמק את בחירותיו ולהגן עליהן.

חלוקת המחווון לרכיבים המוגדרים

- **גוף הידע** בא לידי ביטוי בכתיבה על הנושא הנלמד (ניתן להעריך תלמיד גם אם לא הגיש תוצר) (0 – 45 אחוזים)
- **הכנת תוצר** תוסיף להערכת התלמיד (0 – 45 אחוזים)
- **כתיבה רפלקטיבית** תשלם את הציין (0 – 10 אחוזים)

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' אמנויות
הפיקוח על הוראת התאטרון

סוגיות חברתיות בתאטרון ישראלי	סגנונות התאטרון במאה ה-20 וה- 21	ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית	שפת התאטרון
5%	5%	10%	10%

נושאי ההיבחנות במסגרת הערכה חלופית

דיווח ציון הערכה בית ספרית:

הציונים של כלל אירועי ההערכה הבית ספרית (מספר שאלון 051283 : הערכה חלופית + בחינה בכתב) ידווח חתום על ידי המורה המגיש ומנהל בית הספר. יש לציין ציון אחד שהוא שקלול של כלל אירועי ההערכה הבית ספריים.

גמול בגרות ותגמול בדיקה על הערכה בית ספרית

החל משנת תשע"ח, כאשר הציון מדווח למרב"ד () 9588, המורה החתום על הטופס מתוגמל בסכום של 83.5 ₪ תלמיד.

בנוסף, על כל יחידה בתכנית הלימודים במסגרת ההערכה הבית ספרית, מתוגמל המורה בגמול בגרות בגובה 0.7 שעות (כלומר, כל ההערכה הבית ספרית מזכה את המורה בגמול הגשה בגובה 7.75 שעות).

בשנת הלימודים תשפ"א בשל משבר הקורונה

מומלץ לקיים 2-3 פרויקטים במהלך 3 שנים

לדוגמא: בחלוקה של 15% ו 15% או 10% x 3

- אופן הדיווח יתבצע באמצעות פתיחת בקשה לבחינת הערכה פנימית של האחראי על הבגרויות בבית הספר, צירוף טופס חתום מטעם הפיקוח וקבלת קישור לאפליקציה שם יזין המורה המעריך את הציון המשוקלל.
- טופס 9588 שיופנה אל הפיקוח לשם חתימה יוכל להיחתם רק אם קיבלנו את התכנית המפרטת את מאפייני הערכה החלופית. רכזים יעדכנו בתחילת השנה באמצעות טופס ההערכה את מאפייני הפרויקט (מטלת ביצוע/ עבודת חקר) כך נוכל להבטיח את החתימה על הטופס לתשלום.
- את תכנית ההערכה התלת שנתית הבית-ספרית של תלמידי התיאטרון יש לשלוח באמצעות הטופס הייעודי עד ה-31 באוקטובר 2020

דוגמה להערכה בית ספרית חלופית: עזוב תכניה

רציונל:

מטרת הפרויקט היא לבחון את היכרות התלמידים עם היבטים פרשניים למוסכמות התאטרון הקלאסי. גוף הידע בחידה זו הינו פרשנות המחזה הקלאסי שנלמד ומאפייניו על פי המאמרים: על הצחוק מאת הנרי ברגסון, מיתוס האביב מאת נורתופ פריי.

תהליכי תכנון, כתיבה ועיצוב התכנייה מביאים את התלמידים להעמקה פרשנית של מחזה קלאסי.

תהליך הלמידה (ידע והבנה)

המחזה הקלאסי והקשריו (מוסכמות, מושגים, רכיבים דרמטיים, רכיבים בימתיים)

מאמרים רלוונטיים

תוצר – יישום הידע

הכנת תכנייה להצגה מדומיינת על פי המחזה הקלאסי הנלמד

תכניה צריכה לכלול מספר קטעים כתובים על הטקסט הנלמד, על הפרשנות, הסוגה והסגנון, ותמונות המציגות את הפרשנות של התלמיד למחזה.

שלבי בניית התוצר:

- התלמידים יקראו וינתחו את המחזה בכיתה
- התלמידים יקראו את המאמרים
- התלמידים יכתבו מאמר קצר המסביר את הרקע ומאפייני התקופה בה נכתב המחזה
- התלמידים יכתבו ראיון מדומה עם אחד מיוצרי ההצגה המדומיינת ויתייחסו לפרשנות הבימתית שלהם למחזה
- התלמידים יצרפו תמונת פתיחה לתכניה. דימוי המבטא את הפרשנות שלהם למחזה באופן חזותי
- התלמידים יכתבו מאמר קצר המסביר את המהלך הדרמטי בהצגה מדומיינת, או את הקשר שבין הדימוי החזותי לבין אחד מהנושאים במחזה או למאפייני דמות
- התלמידים יצרפו תמונות מתוך ההפקה המדומיינת ויצרפו אותן לתכניה.

רפלקציה – הצגת הידע

התלמידים יציגו את התכניה המוגמרת בפני הכיתה וינמקו את הבחירות שלהם

דוגמה להערכה בית ספרית חלופית: הצגת סצנות מהמחזאות הישראלית

רציונל:

בחינת הנושאים הנלמדים במסגרת היחידה: סוגיות חברתיות בתאטרון ובמחזאות הישראלית. ההיבחות היא על המחזה/מחזות הנלמדים ביחידה זו ובחלק מיחידת שפת התאטרון.

שלבים בתהליך הלמידה (ידע והבנה)

- התלמידים יקראו וינתחו את המחזה הנלמד בכיתה
- התלמידים יתנסו בתרגילים המשלבים רכיבים דרמטיים במחזה ורכיבים בימתיים כמו: תפאורה, תלבושות, מוסיקה וכו'.
- התלמידים יבחרו סצנה ממחזה ישראלי נלמד או מחזה ישראלי אחר המתכתב עם הנושא הנלמד
- התלמידים ישחקו מונולוג או דיאלוג לקראת הצגת תוצר

הצגת הידע

- התלמידים יכתבו דף עמדה ובו יציגו את העמדה האישית שלהם המתייחסת לסוגיה/נושא נלמד
- התלמידים ינמקו את הבחירות הבימתיות שבחרו בשפת התאטרון (ללא עיסוק בעבודת השחקן)

רפלקציה

דוגמה למחווה: למידה מבוססת פרויקטים – עבודה על סצנות

נושא נלמד	התהליך: ידע והבנה 0 – 45%	התוצר: יישום הידע 0 - 45 %	הצגת הידע: רפלקציה 0 – 10%
היכרות עם גוף הידע: מושגים, תאוריות, נושאים, רכיבים דרמטיים, רכיבים בימתיים	התלמיד מכיר את...	התלמיד בוחר ב...	התלמיד יודע לנמק את בחירותיו והגן עליהן תוך שימוש בשפת התאטרון
	התלמיד מציין את...	התלמיד מיישם את...	
	התלמיד מסכם את...	התלמיד עושה שימוש ב...	
	התלמיד מזהה את...	התלמיד משווה בין...	
		התלמיד מדגים...	התלמיד מסביר את...

בחינה בכתב:

(20% מסך הציון הסופי ב-5 יחידות תאטרון)

הבחינה בכתב היא דרך הערכה מסורתית. מומלץ לבנות את הבחינה באופן הבא:

- בשנת הלימודים תש"ף ותשפ"א בחינת הבגרות העיונית כוללת שלושה פרקים
- על התלמיד לענות על ארבע שאלות בלבד (ערך כל שאלה 25 נקודות)
- חובה לענות על שאלות לפחות משני פרקים שונים
- התלמידים בוחרים על איזה פרק הם לא עונים

יחידה	נושאי היחידה	מיקום השאלות בבחינה	אופן הבחירה המומלץ לפרק
ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית: קומדיה וטרגדיה	ז'אנר אחד וביטוי במחזה נלמד, מאפייני התאטרון התקופתי בו נכתב המחזה הנלמד, פרשנות עכשווית למחזה הנלמד, תאוריות העוסקות בז'אנר	פרק שכותרתו: <u>ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית: קומדיה וטרגדיה</u>	מענה על שאלה אחת או שתיים מתוך 4 שאלות
סגנונות המאה ה-20 וה-21	מודרניזם מהו? סגנון אחד וביטוי במחזה נלמד ³	פרק שכותרתו: <u>סגנונות המאה ה-20 וה-21</u>	מענה על שאלה אחת או שתיים מתוך 4 שאלות
דרמה עברית ותאטרון ישראלי	קריאה פרשנית במחזה ישראלי אחד	פרק שכותרתו: <u>דרמה עברית ותאטרון ישראלי</u>	מענה על שאלה אחת או שתיים מתוך 4 שאלות

³ במקרה של הוראת הסגנון הפוסטמודרני יש ללמד את ביטוי ב-2 מופעים

דוגמאות לשאלות

תמונת הסיום במחזה בסגנון התאטרון במאה ה-20⁴

- א. בחרו במחזה הכתוב באחד מסגנונות התאטרון במאה ה-20. ציינו את סגנון המחזה, את שמו ואת שם המחזאי ותארו את תמונת הסיום שלו.
- ב. הציעו סיום שונה למחזה והסבירו אותו.
- ג. האם הסיום החדש שהצעתם שומר על מאפייני הסגנון? הסבירו כיצד.

ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית

"הקושי הגדול ביותר נובע מהצורך להעביר טקסט פיוטי, כאשר מסורת המשחק המודרנית היא מאוד נטורליסטית – מבוססת על סטניסלבסקי... כל המחזאות המודרנית וכל הגישה למשחק היום מאוד מושפעות מהקולנוע ומהטלוויזיה – קודם כל שמירה על אמינות. המסורת המשחקית בעבר היתה שונה מאוד. המשחק היה דומה יותר לראפ או לשירה מאשר למשחק. המקומות הטובים התאטרון הגלוב היו דווקא המקומות בצד. זאת אומרת – הקהל היה בא לשמוע את ההצגה ולא דווקא לראות. הוא בא כדי לשמוע את היופי של השפה האנגלית, את משחקי המילים. לא היו באים לבדוק אם זה אמיתי או לא." "לשחק את שייקספיר", ראיון עם גל זייד, כתב עת "אורות" גליון מס' 1

הציגו שני אתגרים העומדים בפני היוצר המציע פרשנות בימתית עכשווית למחזה קלאסי

- א. תארו שתי בחירות בימתיות שהבמאי או יוצרי ההצגה בחרו בהצגה שצפיתם בה המבוססת על מחזה קלאסי.
- ב. האם לדעתכם הבחירות שתיארתם בסעיף ב' תרמו לרלוונטיות של המחזה לקהל הישראלי היום? נמקו את תשובתכם.

ההיבט הפרשני של מחזאות קלאסית

המחזה "אדיפוס המלך" מעלה נושאים כמו: האדם מול האלים, עיוורון מול ראייה, אמת מול מראית עין, ידיעה מול אי ידיעה, גורל מול בחירה

- א. בחרו את אחד הנושאים והסברו כיצד הוא בא לידי ביטוי במחזה
- ב. הדגימו את דבריכם באמצעות תיאור תמונה אחת
- ג. הסבירו את הרלוונטיות של הנושא שבחרתם לחייכם והביאו דוגמה אחת הממחישה זאת.

⁴ השאלה באדיבותה של יערה דרורי, אולפנת לבונה

הוא הלך בשדות / משה שמיר⁵

- א. במחזה מספר דמויות מרכזיות. בחרו דמות אחת ותארו את מאפייני הדמות. התייחסו גם לקונפליקטים של הדמות
- ב. תארו שתי בחירות/פעולות שעושה הדמות במחזה והסבירו כיצד המאפיינים של הדמות הביאו אותה לבחירות/פעולות אלה.
- ג. הסבירו מדוע בחרתם/ן בדמות זו? אילו רגשות/מחשבות/שאלות עוררה בכם הדמות?

⁵ השאלה באדיבותה של נלי סובול